IRALLA 18 Astartia
Bilbao, 1934

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
...ao'kua ... 6,00 irko. Iru ilez
Bilbao'atazkua 7,50 " "
Idazki-Itunmena 62,00 " urtez
Atzarrijetakuak 100,00 " "
Beldayen itunduba

XXII urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 6.784 zenbakija

¡Emakumiak, abertzaliak!
Naskitegi, Osakategi eta Atsontegi jetan eskatu egixubez
Laboratorios EUZKAD[I]
GAYAK

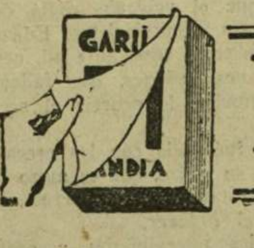

Egunekua

Espetxia

Espetxiari batzuk, "kartzelia" esaten dautsie.

Espetxia esaten dautsiela naiz "kartzelia" esan, lapuřak eta erijozgiñak zigořtetako egiña dala, gustijak dakijena da.

Etxe berezi au, zigoř-etxetzat egiña dalako, iřuna ta iluna da, ta ospe txařekua.

Eta berez iluna ta iřuna dan etxe berezi au, bertaratu oi-dabezan gaizkiñak, ondiño itzalago egiřen dabe.

Au baña, antxiña jazoten zan, Jauřbideko gixonak zuzutsa eskubetan ebela eřijak jauřten ebezan aldijan.

Orain, ostera, zuzutsa edo "justizija" ostikoperatuta darabilen aldi onetan, espetxiak beste era bat ařtu au. Espetxiaren ixena, orain, espetxetik at bixi diran lapuř eta erijozgin iguingařijak ixan ezik, eztau iñor itzalduten, ezta bilduřtu be.

Espetxera, gauř, etxeko sendira baxen pozik juaten ořu gara. Eta dana da, geure guraso, anaya, seme ta adizkiderik kutunenak, antxe daukaguzalako.

—Lapuřetaren bat egin dabelako?

—¡Bai, zera...!

—¿Erailketaren bat egin dabelako?

—Ezta.

—¿Zer egin dabelako, ba?

—Euren eskubidiak aldeztu ixan dabezelako.

Eta euren eskubidiak aldeztu ixan dabezelako bakařik espetxia irabazi daben gixonak, berez itzala ta iluna dan espetxia, alařuta iminden dabe, argiřuta iminden dabe.

卐 卐 卐

Bilbao'ko espetxiak, ezetariko eřu barik bere txaki iřunetaratu ixan dabezan gixon zintzorik asko bařuban ařtu ixan dauz.

Jauřlarijen zuzutsik ezak espetxeratu ixan dauzan gixonik geyenak, euzko-abeřtzaliak ixan dira, baña.

Gauř be, geyenak, euzo-abeřtzaliak dira

Azkenengo Euzkadi'ko Udalen auzija bide dala, baña, euzko-abeřtzaliak eztiranak be, espetxeratu egin dabez. Oneik, be, gauř, Euzko-Udalen eskubidiak euzkotařa eztan jauřlari bateri ostikopian zapalduten laketu eztautsielako, espetxian auřkitzen dira.

Eta zijo ori dala-ta, euren eskubidiak aldeztutiařen Lařinaga-espetxeko lapuř-tokijan auřkitzen diran eřikoi ziñegotzijen aldez, Euzko-Eři gustija jagi da.

Eta euren benetako ziñegotzi espetxetubak ikeřtuten, eři osua dua, Lařinaga gara.

Igazi dan igandian Lařinaga'ko espetxe-inguruba, eři-jayetako eřomeri baten antzian auřkitzen zan. ¡A lako notintzarik!

Inguru aretaratuten ziran gustijak batera sartu ezinda, miñuřu birik miñiřu bira, ogetamařeko taldiak sařtuten ziran.

Eta onetara, iru ordu ta geyaguan jařařu eben ikeřtarijak.

Ziñegotzi espetxetubak bařiz, ikeřtuten juaten yakiezanen aguř mařekořai erantzuten, estařijak uřatuta auřkitzen ziran.

Abando'tař Jon, "Erletxue" deritxon oleřkari yayua, gu ikusi gebazanian, auřeko burdin-langari esku bijekaz gogoř oratuta zala, bertsuetan asi yakun.

Burdin-sare aratatik gure entzumenetaraño elduten zan abesti areri, kayola-bařutik abestuten daun uřetxindořaren abesti alayari baxen gozo eretxi geuntson.

Espetxetu areik, espetxian auřkitzen ziran gixonena baño, kayola-bařuban egoten otuta dagozan txori-abeslarijen antz geyago eben. ¡Arein alařasunaren edeřa!

Eřija be, eurekaz bat eginda, eurak txalotuten ebilan. Eta ordez, zuzutsa oinpian sařtubaz areik espetxian sařtu ixan dabezan aginpidian dagozanak, gaiztesten.

¡Espetxia erijozgiñak eta lapuřak bakařik bařuban daukazanian ixaten dan iřuna! Euren eskubidia aldeztutiařen espetxia irabazi daben gixon zintzuak bařuban dau kazanian, baña, espetxia sendi-etxe biguřtuten da.

Eta eřijaren begiko egiřen dira. Eta eřijak ikeřtu egiřen dauz, txalotu egiřen dauz. Areik espetxeratu dauzana, ostera, ¡ezestu!, ¡Gořotatu...!

Euzko-Udalalen auzi bakan onetan txapeldun urtengo dana, ¿nor ixango ete da? ¿Pilatus ala Jesu...?

"Kalbarijora" bidian

Gure eřikoi ziñegotzi jasankořak, beñola Josu-Kisto imiñi eben antzian, "Kalbarijora"-bidian imiñi dabez: Bilbao'ko espetxetik Burgos'era-bidian.

Catalunya'ko "fascistak" eruan ebezen lez oñez eta eskubak lotuta ez ebezen eruan ořatiño, "asaltokuen" belbil-ariñetan baño.

Oñez eta eskubak lotuta eruateko, Bilbao'tik Burgos, uřuntxu dago, ba.

Ořen bide luzia oñez eragiñezkero, Golgota-buruko gurutzearen oñetara eldu orduko, bidian nekatuta gurutzeraño eldu barik geratuteko ařiskuba eguan, ba.

Eta zijo ori zala-ta, jauzkako adizkidien (?) belbiletan eruan ebezan.

Eta goxetik eruan be, eři osua lo aurkitzen zan orduban: ¡goxeko lauretan! Beñola, Josu-Kisto'ri be, Golgota'ra bidian ilda geratu etxakijuen bilduřařen, bide-lagun gixon bat emon eutsien: Sirimeo 'tař Simon.

Bilbao'tik Burgos'era, eurak egin bako obenari erantzuten eruan dabezan ziñegotzijak, "Kalbarijora"-bidian imiñi dauzan auzi onetan Kisto'ren antz-bide eztiranik, iñok eztau esango.

Kisto, Judea Bere zori bako eřija gaizkatu gura ixan ebalako, espetxian sařtu eben, eta erijotzara epařu.

Euzko-ziñegotzijak be, euren eřijaren eskubidiak aldeztu gura ixan dabezelako, espetxian sařtu dabez, eta Burgos'era eruan, Burgos'en epařuteko.

Josu-Kisto'k, etxe-bařuban salatzale etoi iguingaři bat ixan eban: Judas.

Euzko-ziñegotzijak be, etxe-bařuban, salatzale etoi iguingařijak ixan dabez: "Gaceta del Norte" ta lagunak.

Josu-Kisto, Pilatus'gandik asiřa, Caifas 'tik Herodes'enera osteraka erabili eben.

Euzko-ziñegotzijak be, batekotik bestera darabilez.

Josu-Kisto, Pilatus'ek, epařuba ixateko obenik idoro ez-eutsanařen, jauntxu batzubei edeř egiřiařen, erijotzara epařu eban.

Eta euzko-ziñegotzijai be, Samper jaunak izpidian "gozala esan ebanařen, bakaldař jauntxu batzubei edeř egiřiařen edo, zigoř gogořak bizkařetaratuten diñardube.

Josu-Kisto'ren gurendea, areyo ankeřak erail eben Gurutza Deunian ixan zan. Euzko-Udalen gurendea be, areyo etoyak eruan ixan dabezan kalbarijora-bidian idoroko da.

Eta gurenda onetatik, Euzkadi'ren etoyak gura ezpa-dabe be, Euzko-Udalak jauntxuben eskubetatik azkatuta geratuko dira, bařa ¡Euzkadi euzkotařen Abeři bakařa be!

URIBIŘAŘTE'TAŘ IBON.

Beste dan-danak baterez

卐 卐

¡Qué poco vale el ingenio, qué poco vale el talento, qué poco vale el dinero, sin honradez!...

Ikusi eta ikasiaz nijoa geruago eta obeto, gure eginbiař eta alegin guzi-guziak, gure sendi eta gure eřiak "molde" berietara itzultzeko, arpel arpelikukoak izan beař dirala; bada ainbeste eginbeařetan ibili barik naikua genuan gure eři au ondo-ondo ezagutu eta gero beronek beti-beti egin izan zuan bizitzara gu oso-osorik biurtzea.

Diot au dana, ikusi dedin gure eři zoragaři onek zenbat eta zenbat iritzea edeř dituan lařoza apain batenik bezela gure eři au osatzen dutenak, eta gu, buru eta biotz gogořekoak, ikusi ezinda edo-ta "ikusi nai ezda" gabiltzanak.

Or azieran ipini detan era, ¿nork du ikusten gure baseři garbi oyetara bein bakařik uřeratu baldin bada?

Nork eruan ez ikusi, asi aitonagandik eta azkenengo mořoi ařpegi gořikoeraño ozta-ozta dakitela irakurtzen eta gustiz gitxi edo baterez beste gañetiko jakinbiařetan baño pařa-pařa jakituřia eta "zienzia" darizkioten asko eta askok baño "obeto" dakitela garbiak, onřaduak eta zintzo-zintzoak Lanua'ren auřean "izaten" eta dan edo santu baten antzera iltzen?

¿Au nork ez daki?

Eta ez baldin badakite, ¿nun aukera edeřagorik gure baseři zoragaři oyetan baño egi oyetzaz ase-ase egiteko?

¡O zenbat bider gabiltzan ur on-onaren bila eta gure ondo ondotxotik ozto eta adartxoak ori-ori egiñaz dijoa marmoxeta gozoan guk guretzako nai gendukean ur osasungaři ori!...

¡Pake eta zorion bila eta goi-goiko (1) baseřietara ez degu igo nai, ango onbide eta bizitza arek dituan erakutsi edeřak ikastera!

Gure ur-uřian, ondo izate eta benetako auřerapena eta gu beti-beti uřiñera begira.

¿Noizařte ořela?

ONALDE.

(1) Zenbat eta gorago eta gorago, ainbat eta uřago eta... auzolagunago zerukoakin.

EUZKELDUN TXAPEL OLA
Boinas Elósegui
TOLOSA

TXIKORO (ACHICORIA) BAKE

Euzkera-osasun aldez

"Etxekua,,'ri

Irakuři neban zeure larunbatekua. Eta bertan eskatzen edo agintzen zeustan lez, bařa zeure auřeragokua beřirakuři bere. Eta lengoari nago. Beřirakuřixu neuria gura ba'dozu. Euzkel-idazle "askok" ardurarik iminřen dabenik eneban ukatzen. Ardurea imiñi ařen erdel joskera lařegija erabili lei, erdelkeriz kutsututa gagozalako. Zeure idazlanean argi dago "idazle "askoren" alegin gustijak ziatz eta alik ondoen idaztia dirala; eztozu ukatzen txařto idazten dogunik. Eta ainbat lan eta alegin kostau yakuzan idazte-lan gustijak dubarik egiřen doguzala diñozu. Esan gura lez-edo: Ordaintzen dauskubenerako, naiku ta lař egiřen dogu. Zeure gogo ta esan gurea besteren bat ba'da, azketsi.

Atal ořetan sustartubaz, atal berberořek suspertu edo atzetik ekařan iřaunau egiřen neban: Ordaintzen eztauskubelako azke ete gara gura dogun lez eta euzkerearen araben arduragetasunez idazteko? Eta iřaun oneri erantzutera zuazela esanařen, eztautsazu erantzun. Nik beintzat erantzunoi eztot ikusi; eta enago itxutzat.

Eta guazen auřera, auřerako idazkijagaz atan be. "Beti euzkel-idazle gixajuekaz bařiketan" diñozu, eta iřanduten dozu: "Zetarako etzarie sartuten erdel-idazliakin eta eurei adařa jo eta ez guri?". Betiko erantzuna: Alegiñak egiñařen, zeuk autořtuten dozun lez, txařto idazten ba'dogu, zegařik eztira ta ezkara bařiketan jardungo? Bařiketok urlijari ta berendijari min egiřiařen dirala? Eztot uste; nireketz ez. Eta ala ixanda bere, origařik asařatuten diran idazliak eztira euzkereařen dabiltzan idazliak, euren entzute-on eta aintzeařen dabiltzanak baño. Erdel-idazliekaz erdeldunak uleřtu begiz. Iñoren etxian zetan sarturik eztogu.

Gayuazan bařiro zeure larunbatekora. "Idaztiagaitik ordaindu ta txařto idazten dabena ezin daikegu ezetara be onetsi", diñozu. Ataltxu au, "Etxekua" argi, erdeldunak esaten daben "indirecta" edo dalakoz beteřik datořala esan lei. Etzařut ezagutzen eta zeure gogoa zein dan ezin nei igaři. Edozein ixanda bere eztamost ardurarik; gibel-andi naz: enayatzu asařatuko. Baña "ba'da ezpa-da" bere jakin egixu: Gaurdaño dubarik idatzi ixan dot. Txařto idazten dodana, ba'dakit eta autortuten dot. Eta neuri zuzendu al'zeinstakixubezan zirikada oro bijotz-onez ařtu ta "zirikadok" egotziřen daustena zuzenduten alegintzen naz. Ataltxu ořetan neuretzat "indirecta,,'rik ezpa-dago ostera, erantzun biařik eztau. Ondo diñozu: "Idaztiagaitik ordaindu ta txařto idazten dabena ezin daikegu ezetara be onetsi". Eta geřuten dot: Idaztiagaitik ezer ordaintzen eztautsen txařto idazten dabenik bere ez. Ba'gara?

Euzkel-joskerea, euzkel-sintaxis eraldu ta atzalduta dago. Zeugaz nago. Eginda dagozan araben bařuz jokatu biař dogu. Eztiñot arau ořek aldage ta diskutidu eziñak diranik. Gixonen lanak ezpayan iminřia azke da. Arabok egiřia gaurko idazle geyenon gain dago. Egiz. Geyenok jakinge gara; autořtu dagigun. Baña eginda dagozan arabak betetako era ta biderik egokijenak zein diran ezin daikegu diskutidu? Ezin daikegu atzaldu arau ořeik zelan bete geinkezan? Zetzaz jardungo gara ba? Bazkařarako ařaña ala aragija egokijago ete dan? Valdepeñas edo Rioja'ko ardaua edango dogun? Eta gibela galdurik daben gaxuak? Anařasunez eta mařasunez eta mařasunez egin biař dala idazlion batzařoi? Gayok ezin erabili ta atzaldu leiz mařasun ta anařasunik galdu barik? Zelako gixonak gara ba? Argizagizkoak? Suaren izpira berotu ta urtuten garanak? Bilduřok bastartuta batzařtu gařezan, aginřarijak agintzen dauskubenian, eta euzkerearen osasunari yaokozan gayak erabili ta azteřtu daiguzan. Norberekiko txikikeri barik.

Zeuria beti Jel'aldez.

ARTETA.

Espetxe'ko axiak

卐 卐

Azkenengo idazkijan esan nebazan ene irakuřle anaya, espetxian sařtzeko egin biař ziran gauzak.

Gauř esan biař dautzut, zelan egunari amaya emoten dautsoen Abeřijařen espetxian auřkitzen diranak.

Espetxeko osagiliak ,arakatu ondoren eta ezetaiko gatxik auřkitzen ezpa-dau, beste gela batera aldatzia aginduten dau.

Laga gela-txiki ori ta emen gara andijaguan, ogetalau abeřtzalien ařtian. Ageřtu emen eta danak zutik ¡Gora Euzkadi Azkatuta! didař andi bat egiñaz besarkada gogořak ařtzen doguz. ¿Nun gagoz? Espetxian ala eři txikitxu bateko Batzokijan?

Auřeko orman, gure irakasle andi Arana-Goiri'tař Sabin mařiaren argazki edeř bat, bere ertzak geure ikuřin bi mosu-zapijekaz egiñak. Beragotxuago araza baten, jantzi eta oñetakuak, tolez eta garbi.

Espetxeko jantzija, abarketak galtzerdi barik, prakak eta alkondarea dira. Nai-ixan ezkero, jantzi zeinke apain-apain be, bana iñun jezaři biař zaranian ondo begiřu lenengo, bestela...

Beste orma biřan, dingilizka dagoz amabost oge. ¡Gitxitxo ogetalaurentzat! Oge oneitan egiřen dabe lo, espetxian aldirik luzena daroenak. Guk bařijok, luřean lastamařa batzun ganian.

Iñor gexotuten danian, oge obea geřtatzen yako. ¡Danak geřtu zerbait emoteko! ¡Emen bai nabaitzen dala benetako anařasuna. Buruki eta buruziak, geure Emakume Abeřtzale-Batza'k eta Espetxalduben-aldezko Batzořdia'k emonikuak dira, espetxekua aldian askoz obiak. Oge-gain danetan auřkitzen da, bai ikuřiña, bai gurutza deuna, idantzezki edo estampa ta abař.

Sařerako atiaren auřian auřkitzen, da ařaska edo pregaderia. Bere albuan irola. Mai bat eta txangil bi urantzako. Gaberako, argi bat goi-goyan. Auxe da Lařinaga'ko Euzko-Batzokija, geure Sabin'egandik asi, ta gauř ařte ainbeste abeřtzale zintzo egon diran Batzokija ta (J. L.) auřera be egongo dirana.

Espetxeko ordubak dira: Goxeko saspiretan goizeresija; garbiřu, nagijai ziřikada bat egin eta azpil eta buřduntzaldijak garbiřu.

¡Ogetalau azpil eta buřuntzaldi bost iroiren edo minutuan! ¿Ete da Euzkadi'n emakumerik zeregin ori ořen arin egingo leukenik? Baldin bada, gertau dařela "Abeři" euzkel-idazliaz edo neugaz ezkontzeko, berak nai ba-dau beintzat. Mutil-zař jařaitzen be ija aspeřtu gara-ta ¿eztok "Abeři"?

Eta orain amaitzeko, esan daigun Emakume Abeřtzale-Batza'k bialduriko akeit-esne bero-berua ogijagaz ařtu, abestu, ogetxuba geřtau bizkoř-bizkoř, buřuka alditxo bat egin indařak neurtze-aldera eta poz-pozik EUZKADI izpařingija irakuřtera juaten garala.

Onetxek dira espetxian egiřen diran lenengo arazuak.

Eta beste barik, ene irauřle (J. L.) datořen asterařte.

MUZKURUTXU.

NASTERUBAK

卐 卐

Eřekeak zarata dagijanian, ura daruala esan oi-da.

Aspaldijon, emengo bakaldařen eřekea be, zaratatsu dabil, ba. Beraz, eřeka onek be, ura-edo eruango dau.

Bakaldařen eřekako urak, oinguan, naiko zikindubak ixan biař, dabe, eredutzat erakutsi dauskubezan tangada banakeak beñepein, ondo zikiñak ixan dira.

Eredutzat erakutsi dauskubezan bakaldařen eřekako ur-iztilok, Bilbao'ko "katoliku" ixeneko "Gacetatxu", "El Pueblotxu" ta "Nerviontxu'k" iragařten dabezan iragařki, bakanak dira.

Donostia'ko "Constantzitxu" be, emengo onein laguntxuba da, bařa Madrid'ko "Debate", "La Nación" eta abař ta abař be.

Izpařingi oneik euren bakalduna "España catolika'ratuteko" Josu'ren Bijotz Deuna'ren irudija, ikurdiratu egin dabe, Bijotz-irudi guřgaři au ikurdijan dala, Albontsa euren bakaldun kutunari bakaldun-ereseřki bařija abestuteko.

Bakaldař "katoliku" ixeneko oneik, Albontsa España'ratuteko, Josu'ren Bijotz-irudija erakusten dabe. Irudijaren ordez, baña, parixetařtuta auřkitzen dan España edo dalako ori benetako Urtzi-zale biuřtuteko, beñola Jerusalen'era lez: España'ratuko ba'litz, aldi aretan Pilatus'ek gurutzean ilřeko emon eutsan epayaren antzekoren bat emongo eleusijuenik, ezkeunke esango.

Emengo bakaldařak, España'rako Albontsa baño beste bakaldunik eztabe gura, ba.

Eta Albontsa baño beste bakaldunik gura eztabelako, oneik España'ko bakaulkija kentzeko asmoz España'ratuten diran bakalgeyak, gurutzian josiko leukiez, bařa Josu Ber-bera etořiko ba'litzakijue be.

Au olan dala, ořein Josu-Bijotz-irudija ikurdiratutia ta abař, parixetařkerijak baño eztira.

Josu'ren Bijotz Deuna, ikuřdijetara-ta eruan barik, norberaren bijotzian gorde biař da, ta etxe-bařuko ixiltasun donian guřtu.

Josu'ren Bijotz-irudija ta Urtzi'ren ixen Deuna, eřiketa nasteko zikiñařtiak nastauta erabilřeko Doniegijak dira.

Bakaldař ořein agiriko lotsabakokeri ořeik, ¡ziuř egon irakuřle! Josu'k eztauz onetsiko, Bere Urtzi-zuzentasun gustijagaz ezestu, ta gaiztetsi baño.

Josu'k ludi-ziař ibili zanian be, ludiko aundikerijak eta maltzuřkerijak gaiztetsi egiřen ebazan. Menpekuak eta bijotz-beriak, ostera, onetsi ta goraldu.

Oneik gauza gustijok uleřtuteko, goizpařkiko egijai begiratutia baño eztago "Aberats bat donokijan sařtuko dan baño lenago gameluba jostořatz-ebigiřik sařtuko da"—goizpařkijak diño.

Eta bakaldařen ařteko auzija, aberatsen ařteko auzija da, euren oinpian eři osua euki gura dabenen aundi-guria.

Beraz bakaldař-aberats-aundiki - zalien uskuřtzea, guzuřezkua da.

Uskuřtzea, "erlejiñua" ta Josu'ren ixen Deuna, bakaldař iguingaři ořeik darabilezan eran ibili biař diranak eztira. Donien bixitzetan, beintzat, ořeik bakaldař "katoliku modernuak" uskuřtzea dala-ta egiřen dabezan bařagařikeririk ezta irakuřten. Areik Josu, aitz-ziluetan ostenduta zirala gurtuten eben, eta euren burubak beste batzubenak baño doniagotzat iñori ageřtu barik.

Kistařen ikuřa, apala, otzana ta zuzena ixatia da.

Beraz, bakaldařak, bere obenakaz galdu eban bakaulkira bařiro Albontsa ekařteko Josu'ren Bijotz-irudija euren ikurdiratutia ta abař, Josu'k eztauz onetsiko.

IMANOL.

Txecoslovaquie'ko emakumea[k]

"Ořenbeste jakinduri emakumeak zertarako? Euren odolarekin batera seme-alabai emateko."

Mm. de Maintenon.

Europa Erdiko lateři onetako emakumien elburuak, Abeřiaren elburuakin bat eginda izan dirala beti esaten du Prague 'ko aldizkingi batean Irene Malinska izendun emakume idazlariak.

Emeretzigařen gizaldian, Abeřia itxartzen asi zanean, lenengo egunetik jařaitu zioten emakumeak itxarkundeari. Ez lan asko eta alegin aundiak egin gabe, orduko idazlari eta edezlariak diotenez.

Aldi onetan artu zuten Boheme'ko emakumeak, etxetik eta sendiaren borobiletik erten ez ařen, jakinduri aundiago eta sakonagoaren jabe egiteko erabakia.

1865'gařenean Naprstek izena zuan gizon abeřtzaleak sortu zuan "Club Americain des dames" Batzokia, ainbeste emakume irakasle ta idazlari sořtu zituana. Batzoki onetatik ertendako emakumeak, alde guztietarautz lana egin zuten Abeřiaren eta emakumearen aldez.

Lenengotan buru lanetan emakumeak oso poliki asi ziran, baña geroago ta gogořago, jařaitu zuten batez ere Bozena Nemcora izendun emakume ertilari bikañakin Batzokia geitu zanea.

Emakume au izan ez ba'zan, txeketař literaturak ez zuan izango izan zuan bezelako zabaltasun eta aunditasunik.

"Babieka" izendun liburua, emakume onek idatzitako irakurgaya, ain edeřa ta biotzkořa izan zan. Baña emakume argi ta gogotsu onek, negař asko egin beař izan zuan bere inguran jaiki ziran zer esanakaitik.

Aldi onetan izan ziran beste idazlari bi ere, Svetla eta Podlipska aizpak, France 'ko "Jorge Sand" emakume idazlariaren adizkide ta lagunak.

Auřerantzean, txeketař emakumeen izakera asko obetoagotu zan.

1866'g. uřtean lořtu zuten lateřian ikastoletan irakasle izateko baimena, baña beste ogeitalau uřte bařuan Viena'ren auřka auzi gogořari eultzi beař izan zioten eurentzat bigařen malako ikastola edo Lyceum bat lortu al izateko.

Emakume oleřkari batek sořtu zuan bera, Minerva izena ezaři zion, eta Europa-Erdiko lenengoa izan zan.

Eliska Krasnohorka emakume oleř[kari]... riak, ikastola au neskatxa gaztientzat ... tu zuanean, bere Abeřiaren pizkund[e]... lagundu nai izan zion, gogo garbidun ... biotz zuzendun emakumeak eratuaz.

Emakume argi auxe berau izan zan T[xe]coslovaquie'ko lenengo periodistea.

Bigařen malako ikaskizunen alde ... kumeak asi zuten gudak Viena'ko ...-Etxe nagusi edo Parlamentuan izan ... zer-ikusia.

Guda onen aldez, buruz eta biotze[z] ... egin zuan alduna Masaryk jauna izan ...

Gizon onek esaten zuan, emakume[a] ... jakiñen azpian eukitzea, beretzat baño ... zazemientzat lotzagařiagoa zala, eta ...kumea gora jasotzea beřiz gizadi ... zijoakion gauza.

Emakumeai izan dion itzalagaitik, ... Legearen auřean gizonak ainbeste esk[ubi]de izan dezan egin dituan lan eta aleg[in]...kaitik, Masaryk jaunari, ludi guztiko ...kumeak eskeř ona zoř diogu.

Charlotte Garrigue bere emaztea, ... amerikařa baña biotzez eta gogoz T[xe]coslovaquie'tařa izan da lan onetan ... lagundu diona. Berak biuřtu zuan txe[ke]...ara Stuart Milly'k egindako "Le S[ervita]ge des femmes" liburua.

Ludiko emakume guztiak igaro dit[uzten] gora-berak igaro beař izan dituzte tx[eke]tař emakumeak gauř dauden malarañ[o el]du al izateko.

England'eko sufragisten geyegike[riak] eta gizoneskoen antzera jantzita ib[ilt]zea eta onelako tentelkeriak arin atzean [utzi]rik, beste lan bati ekin eta jařaitu z[uten] emakume abek. Lan au izan zan, e[makumearen] izakera obetutea eta gorago jasotzea.

Arazo guztietan emakumea azken[...]tea eta ezertakotzat ere ez artzea ... izan zan beti gizařtean, eta auxe nai ... bera bota txekotař emakumeak eta ... diari ta senař-emazteari buruz zeude[n le]ge batzueri, emakumientzat zuten ...keria kentzea ere baita.

Aldi onetan, ludian emakumeak ... zituzten liburu asko biuřtu ziran tx[ek]...ara. Boheme'n eta Moravie'n beste ...ki batzuek ere sortu zituzten emak[ume] euretatik gařantzirik aundiena, izan ... "Comite pour le droit electoral des ...mes" izan da, 1905'g. sortua, eta ... "International Women Siffrage All[iance]"'ren abař azke bat izatera eldu zana.

AŘITOKIET[A]

Euzkoen agindarijak

卐 卐

Jakiřeko obeto izanlezken eta zelan "Euzko-Araudija" espanařen eskubetaitik etoři naz Euzkadi'tik España'ra, "interviu" batzuk edo, egiřera bertakuai esandoten araudijen ondoren.

¿Nundik ekin? Au ixan zan lenengo oldoztu nebena etoři nintzanian.

Emen España'n, ez uste gero "super-hombre" batzuk dirala. ¡Bai zera! Prantzeza eta Ingland'tařaka baño asko atzeratuta bixi dira, gixajuak.

Euzkadi'n ondorengo gauzak mintzatuten asi nintzanian, zenbatek esaten eustan:

"...porque la capital de "las Vascongadas" es Bizkaya..."

Geyenak ez dakixe, Bilbao Araba'kua edo Gipuzkoa'kua dan, ez Donostia ez Gazteiz nunguak diran be. Bardin esaten dabe "Pamplona" Araba'kua dala, edo "Vitoria" Napařakua dala. Olantxe dagoz España'ko iru laurenak.

Beste laurenak, beřiz, leguziña edo osaba Irune'n; Barakaldo'n, Bilbao'n edo beste lekuren baten, "carabiñero", "guardia civil", "guardia de Seguridad", "guardia de Asalto", "soldau", irakasle, "policía secreta", edo biařen baten daukiezalako, onetatik dakije, Euzkadi'n "vascuence" mintzatuten dogula "los vascongados" (eurak esaten dabein lez).

Ondoren, lauren ořetik geyenak, "gobernuko empleauk"-eta dira-ta, espanař izpařingijak irakuřten dabez.

España'ko izpařingijak irakuřten dabenak, geure Abeřijan, badakije gutxi gora bera, zelan oldoztuko daben espanař notin ořeik. Gusti ořeik dakije, ainbat indař geyago euki-alaz euren "gobernuak", ainbeste "empleu" geyago daukala, ta eurak gura leukiena orixe da: ludi gustija España ixatia, eurak danen agintari ixateko.

Eřomatařak, arabeařak, francetařak, Espaňa'n sartu ziranian, ezeben gure ixan iñoren azpijan egoterik. Ondoren eurak, ostera, inor azpijan eukiřia gura dabe.

"Auxe dok:

Bestiai emon gura, norberentzat gura eztana.

Eta euren izpařingijetan olan idatziko dabe:

"...los separatistas vascongados q[ue] ... el Estatuto...".

"...los separatistas vascongados van [con]tra la gloriosa unidad...".

"...los separatistas vascongados ... mueras a...".

"...los separatistas vascongados ... perdición de nuestra queridísima y ...tísima...".

Eta ořelako beste gauza pila ba[t] ... batzuk irakuřiřa ta beste batzuk e[ntzun] dabelako, ezer ez dakijanari, "cuplet[ista]" asiřa "torero" ta "limpiabotas" ... gustijak, beste gauzarik esaten ezt[akije].

Onelan ba, ¡espanařen eskubetatik ... leřeke euzkotařentzat araudi edo "F[uero]"'rik, edo beste edozein gauza?

Eztot uste, nik ez dot itxiřen on[ik] ... gauza zuzenik bein be, odolian e[uki] dabelako euzkerientzat gořotua, eta ... agindu gura dabelako leku gustiřan.

Euzkadi'dik biař dauna, kanpuan ... idoroko, etxian baño. Euzkadi'k biař ...na ez dago ez, Paris'en, ez Madr[id'en] ... Euzkadi'ren bijotzian baño.

Ortarako sendotu biař gara abeřtz[ale]... supian, goguak azkatuta bixi daře[zan]...

ITXAS-LOR[E]

Torrelodones.

ALBIZ-MENDATA

DEUN EUPEMI EGUNA.—Beste ...tietan lez ospatuko da jai aundi bat ... lako eřmitetxuen goxeko bederatzi[etan] ... egingo da jaupa bat eta "Albiz-Mend[ata]"'ko gustijok alkařtu biař gara egun ...tan, ba-daukagu biař ixena be-ta.

KATA MIŘLIAK.—Oneik, be ... diraz; bai, ba, pizti ořek txakuřekin ... duř ixeten dira-ta oneri, be, auxe ja... yakie. Ardaua egon zan ařtien, "¡V[iva] España!" ta "¡Viva rey!" baña ... ikusten doguz baretuta, geugana ... baña guk ořelanguai zer egin ondo ... gu. "Oiz-Azpiri" Askonařak estautse... to asko jango, euřten, ni nor ete... jakiřen ei-dabil baña. "Oiz-Azpiri,,'k ...tziko dau Euzkadi gure abeřija dan ... eta katamiřiak eta askonařak ixilik ... ixilik egon be gero...

GOREÑO-GANERI.—Kaxio as... ¿zelan bixi az, ba? ¿Idak ebai dozak ... Geu, be lasteř etořiko gařuk ořuntz ... ba, uřengoko txandia zuria ixango ... idatzi ondo-ondo, arein Margarit... labazak. Muniketa'kuek ixan ziran, ... iñok be ezeutsien lagundu dantzan. ... ba, ořeik askonař eta konpañe ořek, ... abeřtzaliek eztakijela ořen baří, uste ... ala? Ori ondo egiña, da "goreñon... ¿Zeř esan dozube? ¿Soñube dak... ¿Neskatiřerik ez? Ondo yagok gau...

OIZ-AZ[PIRI]

INGI BILDEG[I]
Papelería de Oria.
MORAIZ'TAR JOSEBA MIREN
TOLOSA
Teléfono, 154.